

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการบรรลุธรรมของพระเวทขทิวรณิยเถระ

ผู้วิจัย : เจ้าอธิการเกรียงศักดิ์ ขนดีโก (หอมสมัย)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสุรชัย วราสโก (บุรณะวังศิลา), ป.ธ.๗, พธ.บ., M.A., Ph.D.
(Vedic Studies)

: ผศ. ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี, ป.ธ.๙, พธ.บ., ศศ.ม., Ph.D. (Philosophy &
Religion)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อการศึกษาการบรรลุธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษาประวัติการสั่งสมบารมีและการบรรลุธรรมของพระเวทขทิวรณิยเถระ โดยศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา คัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค เอกสารทางวิชาการ และตำราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เปรียบเทียบและทำการสรุปผล

จากการศึกษาการบรรลุธรรมในพระพุทธานุภาพว่า ธรรม หมายถึง โลกุตตรธรรม ๙ ประการ คือ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ต้องอาศัยหลักการเจริญวิปัสสนาภาวนา คือ การอบรมจิตเพื่อให้เกิดโลกุตตรปัญญา รู้แจ้งอริยสัจ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ผู้บรรลุธรรมแล้ว เรียกว่า พระอริยบุคคล คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

ส่วนแนวทางการปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมในพระพุทธานุภาพ คือ การปฏิบัติวิปัสสนา โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ๔ แบบ คือ ๑. สมถปุพพังคมนัย ๒. วิปัสสนาปุพพังคมนัย ๓. ยุคันทณนัย ๔. อัมมจณนัย ทั้ง ๔ แบบนี้ สรุปได้ ๒ วิธี คือ ๑. สมถยานิกะ คือ การปฏิบัติวิปัสสนา โดยการปฏิบัติสมถะ คือ การอบรมจิตให้เกิดสมาธิเกิดองค์ฌานก่อน โดยอาศัยอารมณ์สมถะ ๔๐ ประการพิจารณาองค์ฌาน โดยความเป็นขั้น ๕ รู้แจ้งรูป-นาม เห็นพระไตรลักษณ์ ทำให้เกิดมรรคจิต ผลจิตตามลำดับ ๒. วิปัสสนายานิกะ คือ การปฏิบัติที่มีอารมณ์เป็นวิปัสสนาล้วน เมื่อว่าโดยวิธีปฏิบัติ คือ การปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ได้แก่ กาย เวทนา จิต และธรรม เป็นการกำหนดรู้และเห็นสภาวะของนามรูป โดยความเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เกิดมรรคญาณ ผลญาณไปตามลำดับ

ในการศึกษาประวัติการสั่งสมบารมีและการบรรลุธรรมของพระเวทขทิวรณิยเถระพบว่า ท่านเกิดในบ้าน อุปติสสคาม ณ หมู่บ้านนาลกะ ชื่อว่า เรวตะ บิดา คือ วังคันตพราหมณ์ มารดา คือ สารีพราหมณ์ มีพี่ชายคือ อุปติสสะหรือต่อมาคือ พระสารีบุตร มารดาของท่านคือนางสารี นั้นเป็นมิจฉาทิฎฐิ แม้เป็นมารดาของพระอรหันต์ ก็ไม่เลื่อมใส ในพระพุทธศาสนา เมื่อเรวตะอายุ ได้ ๗ ขวบ มารดาหวังให้บุตรอยู่ครองเรือน จึงหาภรรยาและจัดงานแต่งงานให้ แต่ท่านหนีจากการแต่งงานมาบวช

เมื่อบวชแล้วพระเรวตะเรียนวิปัสสนากัมมัฏฐานจากภิกษุผู้เป็นอุปัชฌาย์ ท่านปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตลอด ๓ เดือน ครั้นปราวณาออกพรรษา ก็บรรลุธรรมโดยการเจริญวิปัสสนามีสมณะนำหน้า แบบสมณูปพังคมนัย สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ต่อมาเพราะความที่ท่านเป็นผู้อยู่ป่า โดยไม่ได้เลือกตามความชอบใจ แต่อยู่ป่าโดยไม่เลือกป่า พระพุทธเจ้าทรงตั้งท่านไว้ในฐานะที่เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นเอตทัคคะทางอยู่ป่าเป็นวัตร

Thesis Title : A Study of Enlightenment of Revatakhadiravaniyathera

Researcher : Jaoatikan Kiangsak Khantiko (Homsamai)

Degree : Master of Arts (Vipassana Meditation)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Surachai Varāsabho (Booranawangasila), Pali VII,
B.A., M.A., Ph.D. (Vedic Studies)

: Assist.Prof.Dr. Naddhira Sridee, Pali IX, B.A., M.A., Ph.D.
(Philosophy & Religion)

Date of Graduation : 31/March/2015

Abstract

This thesis is three of objectives; 1) to study of enlightenment in Theravada Buddhist Scriptures, 2) to study of the way of enlightenment in Theravada Buddhist Scriptures, and 3) to study of background of perfection practice and enlightenment of Khadiravaniya Revata Thera. It is to study from data of Tipitaka: Pāli Canon, Aṭṭhakathā: Commentaries, Tīkā: Sub-commentaries, Pakaraṇavisesa-Visuddhimagga Sūtra, academic documentaries and other related Texts, and it is arranged, descriptive narration, checking by professional, comparison and conclusion.

From the study of enlightenment in Buddhism is found that, Dhamma means the nine supramundane states (Lokuttaradhamma): the Four Paths, the Four Fruits, and Nibbāna by to live the development of insight meditation that is the mental development to rise the supramundane wisdom for seeing the Four Noble Truths (Ariyasacca): dukkha, samudaya, nirodha, and magga. The one who attained the enlightenment is called the Noble One, they are Sotāpanna, Sakadāgāmi, Anāgāmi, and Arahanta.

The way of practice for enlightenment in Buddhism is the practice of insight by four ways, 1) Samatha-buppaṅgamanaya, 2) Vipassanā buppaṅgamanaya, 3) Yuganaddhanaya, and 4) Dhammuccaviggahitamānasanaya. These are concluded into two ways, 1) Samathayānika: the quiet-vehicled that is to train the concentrated mind for arising Jhāna by living the fourty objectives of Samatha, consideration of factor of Jhāna by being of five aggregates, understanding rūpa and nāma, seeing the Ti-Lakkhaṇa, which is result of occurring magga-citta and phala-citta repectively. 2) Vipassanāyānika: the insight-vehicled, it is to practice of insight meditation according to the four foundations of Mindfulness, body, feeling, mind, and mind-objects, which is observation of the state of rūpa and nāma by being Aniccarī, Dukkharī, and Anattā. It is the result of occurring magga-ñāṇa and phala-ñāṇa respectively.

The study of background of perfections practice and enlightenment of Khadiravaniya Revata Thera is found that he was born in Upatissagāma in the Nālaka, his name is Revata, his father was Vanganta and his mother Sārī, and his older brother is Upatissa or later is Sārīputta Thera. His mother is wrong view, even though she is Arahant's mother but she did not believe in Buddhism.

When he was seven years old, his mother wished him to be householder, she arranged his marriage. He had left his marriage to seek ordination.

After ordination, he had studied insight meditation from the preceptor; he practiced insight meditation through three months. After Buddhist Lent, he had attained enlightenment by the Samatha-buddhāṅgamanaya: the development calm abiding and then insight until became Arahanta. Because of he dwelt in the acacia forest. The Buddha declared him foremost among monks who dwell in the forest.